

Paksi Endre Lehel TEVÉKENYSÉG, AMINEK VAN HELYE
Beszélgetés Brückner Jánossal

Paksi Endre Lehel – Közelítsünk hozzád azzal, hogy mennyi műnemben vagy otthon, kimondottan sokfélét csinálsz. Mi az a közös tő, amiről ez a szerteágazó tevékenység ered?

• Brückner János – Alapvetően kétdimenziós dolgokat csinálók: festészetet és digitális mozgóképet.

PEL – Mint például a zenekarodat.

• BJ – Igen, az is egy kétdimenziós együttes. (Az játék és móka – bár azt eddig mindenhol honorálták – az X-Menz Idiotronickal.) Ez a rejtett tartalom, ami engem borzasztóan érdekel. Ezért van az, hogy különböző dolgokkal foglalkozom, mint a festészet és az animáció. Valamiért azt feltételezem, hogy vannak ezek a rejtett tartalmak. Bizonyos képek, ha változtatunk valamit rajtuk, akkor képesek egyszerre saját magukat, és saját maguk ellentétét is megjeleníteni.

PEL – Mint ahogyan Borges írja a Tlönben: Fogyatékosnak tartják azt a könyvet, amely nem tartalmazza önnön ellenkönyvét.

• BJ – Ezeket a rejtett tartalmakat akarom felszínre hozni, ami váratlan, vagy meglepő. Megdöbbentő.

PEL – Elavult kifejezéssel élve, ami az úgynevezett egyezményes valóság, ennek a szövetébe szándékos réseket hasogatni?

• BJ – Nem, igazából nem – valahol persze de. Valójában azt akarom, hogy ezt a képek saját maguk csinálják meg saját magukkal. Egy kicsit kotyvasztok ezeken, egy-két dolgot modulálok, kicsit megváltoztatok – persze ez csomó mindent hozzátesz meg elvesz – de a lényeg, hogy ezek az eredeti dolgok magukban (ahogy mondd, ez az egyezményes valóság), kezdjék el magukat megbaszni. Ha azt csinálnám, hogy igenigen, én belevágok egy rést és akkor megmutatok nektek valamit, az botorság lenne, mert akkor magamra koncentrálnék, az én kis gondjaimra, dolgaimra, s egyáltalán nem az az érdekes ebben a helyzetben. Hanem ez a rejtett tartalom.

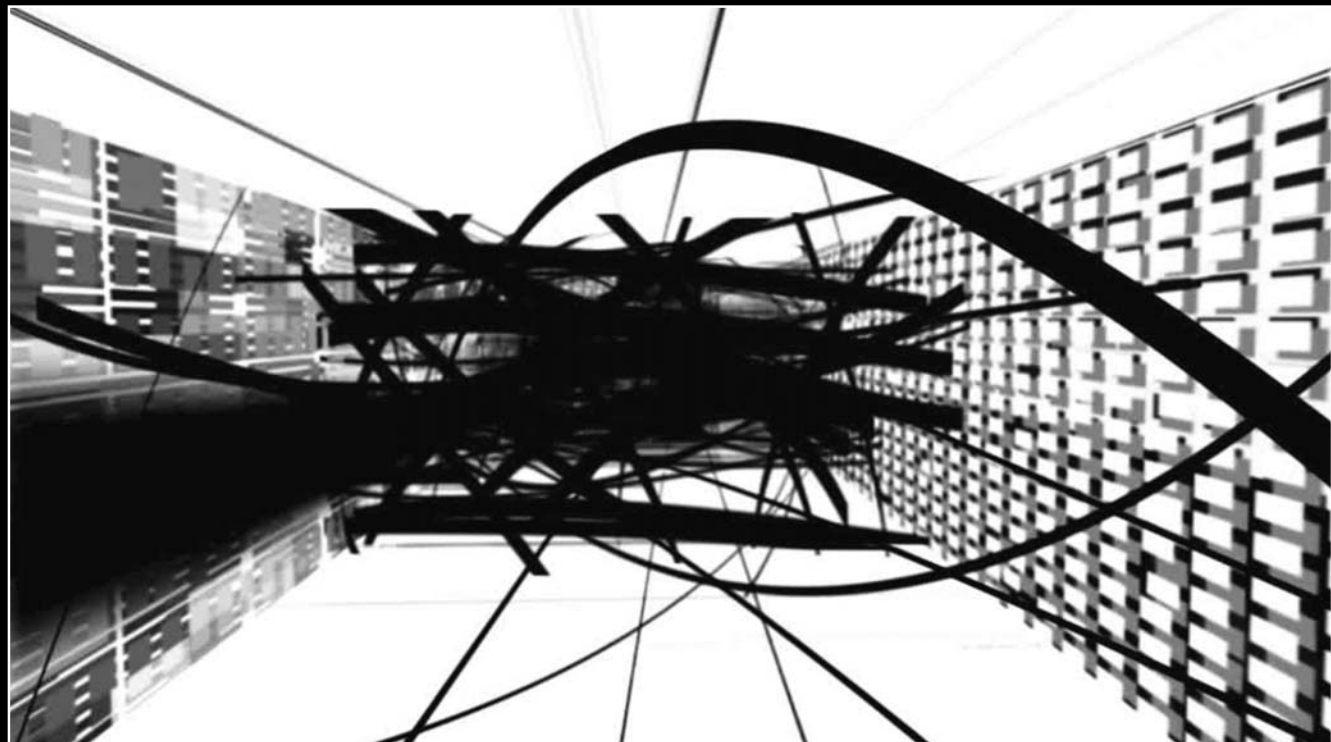
PEL – Tagadod azt, hogy valamiféle cél érdekében zajlik e munka? Rejlik-e itt ideológia?

• BJ – Ideológiailag ez egyszerre semleges és mindenféle ideológiától terhelt. Deklaráltan nem vagyok független magam sem minden ideológiától, hiszen ha ezt mondom, akkor is egy ideológia áldozata lennék: nevezetesen, hogy függetlennek akarok látszani. Nem úgy állok ehhez a kérdéskörhöz, hogy egyáltalán foglalkozzak vele. Ez majd kialakítja magát. Ezek majd versengenek egymással, hogy az adott képben az egyik ideológia erősebb lesz, majd ezt maguk eldöntik.

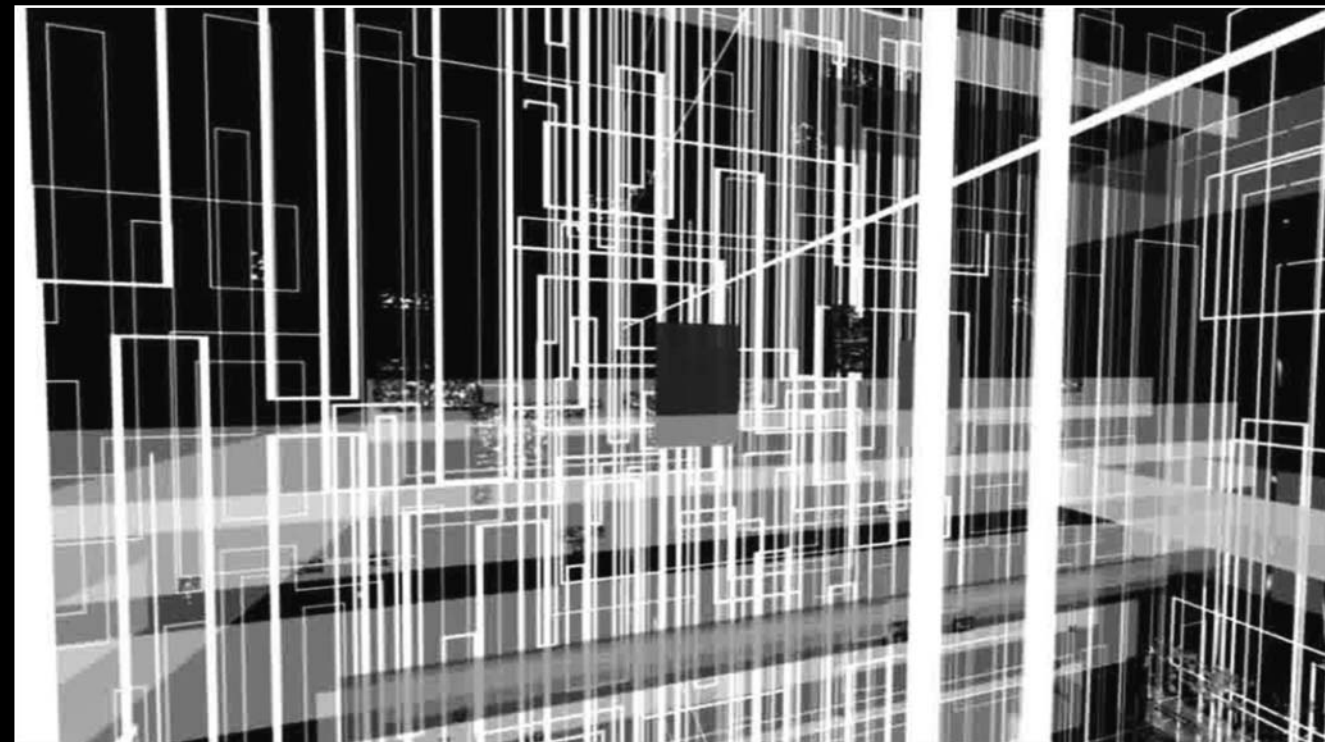
PEL – Akkor te valójában arénamester vagy. Ahol a szereplők ideák, képek, fogalmak, mindenki, ezeket ereszted egymásra, vagyis önmagukra.

• BJ – Jó. Porondmester. Mindenki szerepel benne. Két dimenzióban.

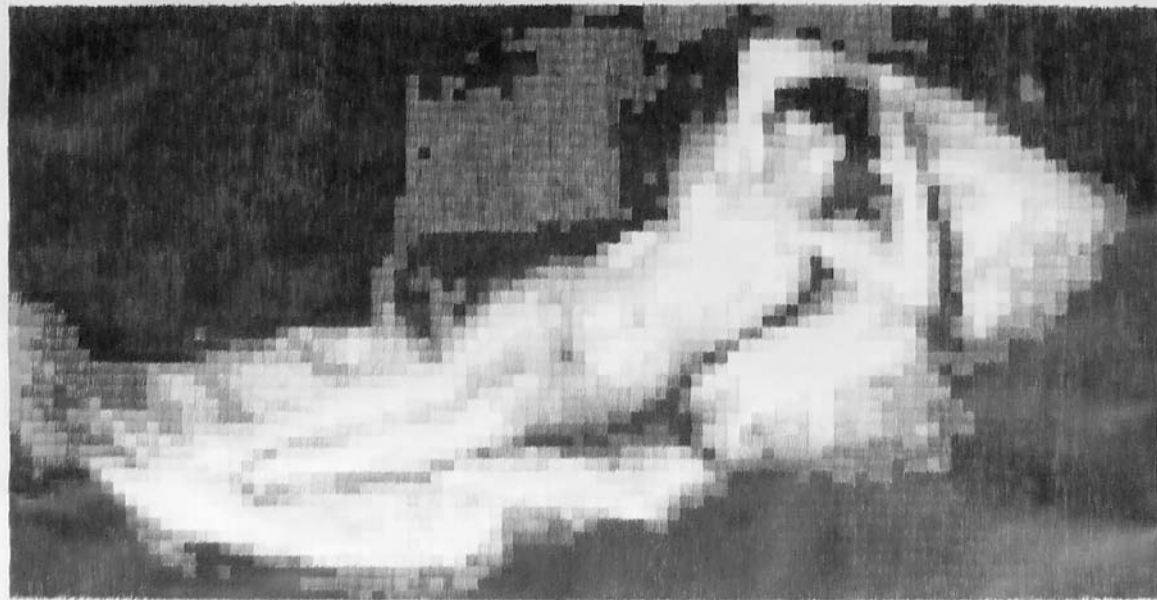
PEL – A zenekarra is vonatkozik ez? Van egy nagyon junk esztétika hangulata, a nyolcvanas évek kommersz minimál gagyija révén, lévén gyerekjátékokat is használtok.

Az alkalmazott 1, animációs rövidfilm, 2010

Az alkalmazott 3, animációs rövidfilm, 2010

Maya Gold, 2011

•BJ – Igen, ez mindig ott van. Belülről azért azt látom, hogy van a három év óta egy változás, az az irdatlan dilizuhany, amit megnyitottunk a koncerteken, átment önfelédjt jóérzés-generálásba, bulizásba. Az mindig a közönségen vagy a hangosításon múlik, hogy mennyire csúszunk át a professzionalizmusból a kreténségek felé. Mátéval meg főleg, (Fillér Máté, kiváló animátor és festőkolléga) gondolkodtunk egy Y-Menzen is, ahol szalonképtelenségeket, túlságosan beteg zenét adhatnánk. Amire már nem tudsz táncolni, mert vagy ráz a röhögés tőle, vagy elmenekülsz – ami nem kompatibilis ezzel a partivilággal. Szándékosan annyira rossz, hogy az embereket két táborra osztja, egy kis részre, amelyik ennek nagyon örül, de a nagyja nem. Végső soron ez a teljesen önfelédjt idiotronizmus egyébként az animációban fogja megtalálni magát. Dolgozunk mi közösen egy rövidfilmen, a címe: *Az elefánt*. Ezt röviden így lehetne összefoglalni: maszturbációs parajelenségek. Na ez az, ami esszenciálisan idióta lesz.

PEL – Tekinthező-e ez menekülésnek a kommersz elől?

•BJ – Nem, mindennek máshol van a helye. A kommersznel nincs semmi baj, nem szitokszóként használom. Sokan azt mondják, hogy: jaj-jaj pénz, de nincsen ezzel semmi baj, ha a maga helyén van. Az Y-Menz egy metafora arra, hogy mi a helyzet azzal, hogy az X-Menz az irdatlanságok rovására kommercializálódik? Nem. A dili és idiótaság továbbra is burjánzik, csak hogy a kommersziális világban ennek nincsen helye. De ez nem dada, mi nem akarunk aláásni semmit. Csak ezt az irdatlan zuhanyt olykor kinyitjuk, és ez jó dolog. (Ezt csinálja majd *Az elefánt* is.) A kommersziális világon túl ott van egy csomó egyéb dolog – vagyis az nem igaz, hogy huszonnégy órában a fogyasztói világban élünk. Megvalósítható rengeteg minden. Mindemellett a kommersz és nem kommersz kérdése, hogy ezzel művészként hányadán is állunk, ez fontos kérdés.

PEL – Hadd idézzem a kis Nicola Trezzit, a New York-i Flash Art fiatal főszerkesztőjét, aki egy, Budapesten jártában tartott pódiumbeszélgetésen – téma: világhírű kortárs magyar képzőművész – a legfőbb problémának, akadályának, hogy nincs ilyenünk, azt gyanította, hogy, akár a cseheknél, a konceptesek nagyon nincsenek kibékülve a festőkkel, és nekik zsigerből kommersz, ami hagyományosabb műnemben készített műtárgy. S csak gyikálják egymást, ahelyett, hogy elfogadnák egymás értékeit.

•BJ – Én egyáltalán nem vetem meg a kommersziális világot, mert ennek vannak nagyon jó részei is, pénzre pedig szükség van. Tudomásul kell venni, hogy ez van, ezt fel kell mérni, és hogy ezen kívül van másik világ. Ahol ugyanúgy lehet nyomulni, van olyasmi, amit nem e kommersziális világban kell megoldani.

PEL – Egyszemélyes partigépet is létrehozatok. Az erről készült reklámvideón (valami partit hirdet) a tudós bemutatja, hogy hogyan bulizik a nyilvánosságtól, társaságtól féltő fiatal: rátesz egy szemüveget, fejhallgatót, s a szemüveg monitorján rossz minőségű, gagyi pixelgrafikás miminál diszkót lát – ülve – a páciens. Mintha volna itt némi irónia.

•BJ – Hogyne, rengeteg munka csöpög a savtól – de csak rejtetten. Merthogy ő inkább azt választja, és neki az jó. Gondoltunk rá, hogy csinálunk ebből egy nagyfilmet. Forgatás után derült ki, hogy az anyag nagy része nagyon szomorú hangulatba ment át: fogyatékosnak tűntek ezek a karakterek, mert nem voltak annyira instruálva a szereplők, s magától alakult így a helyzet. Azaz kijöhet ebből az is, hogy neki ennyi tényleg elég, hogy egy három kockából álló nővel elvan, ami egyszerre röhejes is és szomorú is. Ezáltal már létre is jött a rejtett tartalom! Ez igazabb, mert egyszerre láttat valamit több szempontból. Nem köteleződünk el amellett, hogy ez most röhejes vagy szomorú, mert nincs olyan, ami vagy csak ilyen, vagy olyan, vagyis az a kommersz, annak az a lényege.

PEL – Ugyanez az elv jelenik meg itt a szétpixelált pornó-mozaikeképideben is?

•BJ – Ennek is az a lényege, hogy kifejlesztettem ezt a technikát, hogy elkezdem rontani a képet, és ezáltal lehetővé teszem a számára, hogy egy, az eredetivel teljesen ellentétes tartalom is megjelenjen benne. Van egy pornókép egy női fejről – ezt a színekből, fényekből, a beállításból vagy a mimikából tudjuk: ez egy élvező női arcot ábrázol. Persze azt is tudod, hogy ez nem egy élvező nő, hanem azt csak ábrázolja, vagyis a pornóban vagyunk benne. E rontási technika segítségével erre rákerül – mert benne van – egy félelmet, vagy szenvedést ábrázoló női arc is, s ezáltal szívárogo valami alulról felfelé. Már kissé fáradozok ettől, hogy folyton mantrázom ezt a rejtett tartalmat, de ismét erről van szó. Ez az, amit a pornókép elrejt; s ha csak azt festeném meg, s aláírnám – mondjuk – hogy „szenvédő nő” akkor képileg nem lenne megoldva. Ezért fontos ez a technika, hogy megengedje ezt.

PEL – Te voltál például az, aki úgy próbáltál kortárs művészetet létrehozni – konkrét politikai tartalmú művészetet – hogy a kortárs művészet újfundamentalista definíciója felől nézve egy ősrégi technikát, a plein airt vetted elő, s ezzel mentél a pártok szavazatszámlláló bulijaira, hogy mint fontos eseményt megörökítsd.

•BJ – Ez is egy adaptáció. A plein airt próbáltam adaptálni a politikai reprezentációra. Ez pedig voltaképpen egy kísérlet, hogy két teljesen ellentétes szellemiségű dolgot kipróbálunk, teljesen más szemszögből nézünk meg egy dolgot. Szerintem ez a pártbuli tényleg ordas ökörség – már eleve a párt nagyon furcsa dolog. S mindeközben akartam azt is, hogy ez megjelenjen, hogy mindegy, hogy milyen pártról van szó igazából. Ha valaki elvakultan, egyoldalúan hisz valamiben – amit ráadásul egyértelműen kereskedelmi célokból találtak fel – akkor abból egy nagyon furcsa dolog jön létre.

PEL – Valóban nincs is olyan szemmel láthatóan nagy különbség a Jobbik – akik egyedülként válaszoltak a minden pártnak elküldött fölkeresésedre – és az LMP – akik nem válaszoltak, csak belógtál a bulijukra – világa közt, mint amilyen vérmes szembenállást szeretnének képviselni.

•BJ – Ha egy ilyen eleve furcsa dolgot egy még atavisztikusabb technikának vetünk alá, talán sikerül olyan mélyre ásunk, hogy így valami lényegi dolog előjön. Még egy szavatszámlláló buliból is. Ezt egyébiránt mindenkinek ajánlom, a festőknek, hogy egyetemi éveik alatt menjenek ki festeni focimeccsre. A plein airt továbbá akárhová ajánlom, henteshez is, ezek nagyon tanulságosak. Az az irdatlan döbbenet, amivel az emberek fogadnak, ez már megéri. Az, hogy „kortárs művészek” meg „festészet” az emberek fejében jelenleg nagyon furcsa tömbökként léteznek – lehasítva. Általánosan elterjedt nézet, hogy a kortárs nyilván érthetetlen, s erre, ha valaki élőben fest, itt fest, ahol egyáltalán nem kéne – közöttünk – lennie, ez mi a frászt akar itt? Ez nagyon jó dolog, döbbenjen le a festő is, meg döbbenjen le a pártaktivista is. S végre valami történik!

PEL – Még a testhasználatodról kérdeznék. Elég sokszor megjelenik a test a képeiden, akár nagyon híres festményeknek adaptációi is.

•BJ – Az pornolizálás – van egy ilyen szó: azt is jelenti, hogy pornográfá tesz, és azt is, hogy alantassá.

PEL – Noha olyan képeket választottál a műtörténetből, amelyek közel álltak a pornóhoz.

•BJ – Jó, ezer emberből három-négy tudja, hogy ezek anno azok voltak. Azáltal, hogy pornolizálok, ezt a tényt vajmi kevéssé érintem. Inkább azt, hogy egy valaha pornóképnek szánt dolog mára egy bársonytérdeplővel ellátott oltárképpé változott – ha valaki ezt megnézheti, egyáltalán a tény, hogy egy Tizianót láttam élőben, ez már biztos nagyon sok embernek miniorgazmust okoz. Erre akartam rámenni. Úgy oldom meg, hogy ebből a csodálatos magaskultúránkat reprezentáló oltárképből csinállok egy nagyméretű, hasonlóan míves technikával létrehozott, ámde nagyon gyenge minőségű pornóképet. Mert olyan, akár egy netről leszedett, kevés képpontból álló, nagyon közönséges kép. Ezek itt éppen kockák, és mindegyik egy-egy külön rajzocska – zajosak nagyon kockának. Mindemellett nagyon kell ez a nagyon közeli, testes valóság.

Brückner Jánossal legközelebb az űrben trippelünk 1942-ben.

www.brucknerjanos.com

Parallel - Kortárs Művészeti Magazin

2012 № 23

Leszták Tibor (1955 - 2008)

Kiadó: MU Színház Egyesület

Felelős kiadó: Erős Balázs

Szerzők: Dienes Maya, Gajdó Tamás, Königer Miklós, Králl Csaba, Matisz László, Paksi Endre Lehel, Vitányi Iván

Főszerkesztő: Halász Tamás

Szerkesztők: Gálos Orsolya, Varga Andrea

Fotók: Hamarits Zsolt (portrék, címlap), Dusa Gábor (előadás fotók 8., 11., 13., 14. oldal), Varga Gábor György (előadás fotó: 28., 29. oldal)

A címlapon: Jónás Zsuzsa látható.

Arculat, nyomdai előkészítés, retus: Babarcsi Dalma, BB Color Studio

Nyomda: Bétaprint

Időszakos kiadvány

OKM lapnyilvántartási szám: 2.9./1437-1/2006.

Megjelenik: 1500 példányban

Fotóink, írásaink és grafikáink önálló szerzői jogi védelem alatt állnak.

Engedély nélküli másolásuk, felhasználásuk és utánzásuk jogszabályba ütközik és büntetőjogi felelősséggel jár.

A Parallel megjelenését támogatta: NKA Táncművészeti Kollégiuma

Köszönet a Dienes-családnak (23., 24., 25., 26. oldal) és Korda Jánosnak (32., 33. oldal) a rendelkezésünkre bocsátott fényképekért, az archív fotókért az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézetnek és Brückner Jánosnak a munkáiért (42., 43., 44. oldal).

Külön köszönet a segítségért Laborczy Editnek, Fenyves Márknak és Pálosi Istvánnak.

A Parallel előző számai olvashatók a www.mu.hu weboldalon

MU Színház

1117 Budapest

Kőrösy J. utca 17.

Telefon: 209 4014, 209 4015

szinhaz@mu.hu, www.mu.hu